

OPEN SOCIETY INSTITUTE
EU MONITORING AND ADVOCACY PROGRAM

MEDIA PROGRAM

Televizioni në Europë:

Raportet Vijuese 2008

SHQIPËRIA

Botuar nga

OPEN SOCIETY INSTITUTE

Október 6. u. 12.
H-1051 Budapest
Hungary

400 West 59th Street
New York, NY 10019
USA

© OSI/EU Monitoring and Advocacy Program, 2008

Të drejta të rezervuara.

TM dhe Copyright © 2008 Instituti i Shoqërisë së Hapur

EU MONITORING AND ADVOCACY PROGRAM

Október 6. u. 12.
H-1051 Budapest
Hungary

Website
<www.eumap.org>
<www.mediapolicy.org>

Design & Layout: Instituti Shqiptar i Medias

Falenderime

Ky raport u përgatit si pjesë e një sërë raportesh monitoruese me titullin ‘Televizioni në Europë: Raportet Vijuete 2008’. Kjo seri paraqet një rifreskim të gjendjes në nëntë nga njëzet vendet e origjinës të mbuluara në serinë e raporteve të 2005 “Televizioni në Europë: rregullimi, politikat dhe pavarësia”. Vendet e përfshira në serinë e vitit 2008 janë: Shqipëria, Bullgaria, Republika Çeke, Italia, Lituania, Maqedonia, Polonia, Rumania dhe Sllovakia.

Të dyja seritë e raporteve janë përgatitur nga Programi për Monitorim dhe Avokaci të BE(EUMAP) i Institutit të Shoqërisë së Hapur dhe nga Media Program i Fondacionit për Shoqëri të Hapur, në bashkëpunim me ekspertët vendas. EUMAP dhe Media Program do të donin të falenderonin personat e mëposhtëm, të cilët patën rol kryesor në kërkimet dhe hartimin për raportin e këtij vendi.

Përgjegjësia përfundimtare për përmbajtjen e raporteve i mbetet Programit.

“Televizioni në Europë – Raportet Vijuete 2008, Shqipëria”

Redaktorët

Marius Dragomir (Media Program)

Mark ompson (Media Program)

Menaxher Projekti dhe Redaktor

Redaktor

Reporter për vendin

Ilda Londo

Instituti Shqiptar i Medias

Ekipi OSI

Gordana Jankovi (Media Program)

Biljana Tatomir (Media Program)

Miriam Anati (EUMAP)

Andrea Gurubi Watterson (EUMAP)

Csilla Tóth (EUMAP)

Joost van Beek (EUMAP)

Sergey Shabanov (EUMAP)

Drejtoresha Programi

Zëvendës Drejtoresha

Avokacia dhe Komunikimi

Koordinatorja Programi

Asistente Programi

Manaxher i website

Ndërtues i website

Hyrje

Televizioni në Europë: Raportet Vijuese 2008 është një projekt monitorimi i EUMAP (Programi i për Monitorim dhe Avokaci të BE) në Institutin për Shoqëri të Hapur dhe i Media Program në Fondacionin për Shoqëri të Hapur. Projekti freskon dhe bazohet mbi përfundimet e raporteve origjinale të monitorimit *Televizioni në Europë: rregullimi, politikat dhe pavarësia*, të lançuara në tetor 2005, të cilat kanë mbuluar 20 vende.

Raportet e vitit 2005 arritën në përfundimin se roli i rëndësishëm i televizionit në mbështetjen të demokracisë në Europë ishte i kërcënuar. Raporti tregoi se transmetuesit publikë po detyroheshin të çënonin cilësinë për të konkurruar me kanalet private dhe se shumë prej tyre vareshin nga shteti apo partitë politike. Për më tepër, përqendrimet gjithnjë e më të mëdha po krijoheshin në sektorin privat, shpesh me lidhje të qarta politike. Këto zhvillime vinin në rrezik pluralizmin dhe diversitetin e transmetimeve, sidomos në demokracitë e reja të Europës Qendrore dhe Lindore.

Projekti fillestar *Televizioni në Europë* dhe veprimtaritë e tij në avokaci përfunduan në qershor 2006. Që atëherë, Media Program ka financuar një numër projektesh pasuese, të zhvilluara nga organizata partnere në vendet në fjalë, të cilat kishin për qëllim të promovojnë dhe të bazohen në rezultatet dhe përfundimet e raporteve.

Në shumë nga vendet e pasqyruara në raportet e 2005 ka pasur zhvillime të rëndësishme në shumë nga fushat e monitoruara. I lançuar në Londër në mars 2008, *Televizioni në Europë: Raportet Vijuese 2008* monitoron këto zhvillime në nëntë nga njëzet vendet që u monitoruan në fillim: Shqipëria, Bullgaria, Republika Çeke, Italia, Lituania, Maqedonia, Polonia, Rumania dhe Sllovakia. Këto vende u zgjodhën për shkak të ndryshimeve të vazhdueshme dhe të rëndësishme në peizazhin e tyre të transmetimeve.

Televizioni në Europë: Raportet Vijuese 2008 skicon ndryshimet kryesore në legjislacionin, politikat dhe tregun e transmetimeve gjatë tre viteve të fundit dhe vlerëson progresin – ose mungesën e progresit – që këto vende kanë pasur në përmirësimin e pavarësisë dhe pluralizmit të transmetimeve.

Ashtu si me raportet fillestare të vitit 2005, këto raporte vijuese u drejtohen politikëbërësve, aktivistëve të shoqërisë civile dhe akademikëve, si një kontribut për të sjellë ndryshime atje ku ka nevojë.

Nëntë raportet e këtyre vendeve u hartuan nga ekspertë vendas me mbështetjen e OJQ-ve partnere. Të gjitha raportet janë bazuar në të njëjtën metodologji, duke krijuar mundësi për një analizë krahasuese. OSI dhe OSF mbajnë përgjegjësinë përfundimtare për përmbajtjen e tyre.

Mbi EUMAP

EUMAP, Programi i për Monitorim dhe Avokaci të BE i Institutit për një Shoqëri të Hapur, monitoron zhvillimin e disa çështjeve të të drejtave të njeriut dhe shtetit ligjor si në Bashkimin Europian, ashtu edhe në vendet kandidatë apo ato kandidatë të mundshme.

EUMAP punon me ekspertë vendas dhe me organizata joqeveritare (OJQ) për të hartuar raporte që shpërndahen gjerësisht në Europë dhe më tej. Raportet kanë për qëllim që të nxisin pjesëmarrje më të gjerë në procesin e artikullimit të vlerave të përbashkëta demokratike të BE si dhe monitorimin e vazhdueshëm të respektit për standartet e të drejtave të njeriut në Bashkimin Europian.

Përveç këtyre raporteve monitorimi për Televizionin në Europë, EUMAP është përqendruar edhe në mundësitë e romëve për arsim dhe në gjendjen e myslimanëve në qytetet e përzgjedhura të BE.

Raporte të mëparshme të EUMAP përfshijnë serinë e 2005 Televizioni në Europë, si edhe raporte për mbrojtjen e pakicave, të drejtat e njerëzve me intelekt të kufizuar, pavarësinë e gjyqësorit, kapacitetin e gjyqësorit, korrupsioni dhe politikën antikorrupsion dhe mundësitë e barabarta për femra dhe meshkuj.

Të gjitha raportet e EUMAP si dhe informacion i mëtejshëm për programin gjendet në www.eumap.org.

Mbi Media Program

Media Program përqipet të nxisë median e pavarur, profesionale dhe të qëndrueshme si dhe gazetarinë cilësore, kryesisht në vende që po kalojnë një proces demokratizimi dhe po ndërtojnë tregje funksionale të medias.

Media Program mbështet nisma që kanë për qëllim të ndihmojnë legjislacionin për median që të jetë konform standardeve demokratike ndërkombëtare, duke rritur profesionalizmin e gazetarëve dhe drejtuesve të medias, duke forcuar shoqatat e profesionistëve të medias dhe duke krijuar mekanizma të vetërregullimit në media. Media Program gjithashtu mbështet ato media që përkrahin vlerat e një shoqërie të hapur, si dhe përpjekjet që kanë për qëllim të monitorojnë dhe kundërshtojnë shkeljet e lirisë së shtypit dhe që nxisin ndryshime të politikës së medias që sigurojnë pluralizmin e pronësisë së medias dhe diversitetin e mendimit në media.

Edhe pse tradicionalisht Media Program është përqendruar në Europën Qendrore, Lindore dhe Juglindore, CIS, dhe Mongoli, gjatë viteve të fundit ajo është zgjeruar në Afrikën Perëndimore dhe Jugore, në Azinë Juglindore dhe në Amerikën Latine.

Televizioni në Europë:

Raportet vijuese 2008

Shqipëria

nga Ilda Londo

Përmbajtja

A. Përmbledhja e përgjithshme.....	10
B. Rekomandimet	11
1. Rekomandimet fillestare nga raporti i 2005	11
1.1 Politikat	12
1.2 Autoritetet rregullatore (KKRT)	14
1.3 Transmetuesit publikë dhe privatë	15
1.4 Transmetuesi publik (RTSH)	17
1.5 Shoqëria civile	18
2. Rekomandimet e reja sipas raportit të vitit 2008	18
2.1 Legjislacioni	18
C. Përfundimet kryesore të monitorimit vijues	19
1. Ambienti i përgjithshëm i transmetimeve	19
1.1 Zhvillimet kyçe në legjislacion dhe politika	19
1.2 Masat ligjore të BE	19
1.3 Tregu i transmetimeve	20
2. Rregullimi dhe licensimi i sektorit të televizionit	21
2.1 Autoritetet dhe korniza rregullatore	21
2.2 Sistemi i licensimit.....	24
3. Rregullimi dhe menaxhimi i transmetuesit televiziv të shërbimit publik	28
3.1 Legjislacioni dhe politikat për transmetuesin publik	28
3.2 Struktura qeverisëse e transmetuesit publik	28
3.3 Financimi i transmetuesit publik	31
3.4 Standartet editoriale	32
4. Transmetuesit privatë	34
4.1 Rregullimi dhe menaxhimi	34
4.2 Pronësia e televizioneve dhe pronësia e ndërthurur	34
4.3 Tregu i reklamave	34
4.4 Standartet dhe pavarësia editoriale	37

4.5 Transmetuesit rajonale dhe lokale	38
5. Programacioni	39
5.1 Programet	39
5.2 Rregullat e përgjithshme për lajmet	40
5.3 Udhëzimet e përgjithshme për prodhimin e programeve	41
5.4 Kuotat	42
5.5 Detyrimet për transmetuesin publik	42
5.6 Detyrimet për transmetuesit privatë	43
6. Përfundimet	43
ANEKS 1. Legjislacioni i përmendur në raport	45
ANEKS 2. Bibliografia	46

Lista e shkurtimeve

EBU *Unioni i Transmetuesve Europeanë*

KESH *Korporata Elektroenergjitike Shqiptare*

KKRT *Këshilli Kombëtar i Radios dhe Televizionit*

KLSH *Kontrulli i Lartë i Shtetit*

OSCE *Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Europë*

RRC-06 *Konferenca Rajonale e Radio-komunikacioneve në Gjenevë 2006*

RT *Radio Tirana*

RTSH *Radio Televizioni Shqiptar*

TVSH *Televizioni Shqiptar*

WAZ *Westdeutsche Allgemeine Zeitung*

A. Përmbledhja e përgjithshme

Media elektronike përbën sektorin më të rëndësishëm në tregun e medias shqiptare. Megjithë zhvillimin e vazhdueshëm profesional, media elektronike është ende pre e dyshimeve për burimet e financimit dhe ecurisë së saj ekonomike. Mediat elektronike vazhdojnë të mbeten të paqëndrueshme ekonomikisht dhe të varen kryesisht për të ardhurat e tyre nga bizneset e tjera të pronarëve. Kjo situatë hedh dyshime serioze mbi pavarësinë e tyre editoriale dhe mbi cilësinë e informacionit që i ofrohet publikut. Qeveria është përpjekur ta zgjidhë çështjen e diskutueshme të caktimit të reklamave shtetërore, por ende nuk është e qartë nëse janë çrënjësor praktikat e mëparshme. Qeveria vendosi të botonte reklamat shtetërore vetëm në buletin zyrtar për ta shkëputur median nga varësia e saj nga qeveria. Por ligji nuk e përcakton qartë reklamën shtetërore, duke krijuar mundësi për mbështetje arbitrare.

Qeveria gjithashtu ka filluar një sërë amendimesh ligjore të diskutueshme në lidhje me rregullatorët dhe transmetimet numerike. Qeveria pretendoi se këto përpjekje kishin për qëllim të përmirësonin pavarësinë e medias, por kritikët lanë të kuptohej se arsyeja kryesore ishte të vihehin nën kontroll rregullatorët dhe t'i mbyllej goja medias së pavarur. Mungesa e debatit dhe këshillimit publik me palët e interesuara gjatë përgatitjes së ndryshimeve ligjore i forcoi akoma më shumë këto dyshime.

Megjithëse po kalon një reformë domethënëse, Këshilli Kombëtar i Radios dhe Televizionit (KKRT) nuk ka bërë përpjekje të mëdha në përbushjen e misionit të tij. Vendimet e tij për të dhënë licensa transmetimi dhe për të hequr antena janë kundërshtuar. Dhënia e licensave numerike në të ardhmen e afërt do të jetë testi përfundimtar për autoritetin dhe pavarësinë e KKRT. Televizioni numerik ka bërë përpjekje të rëndësishme që nga lindja e tij në një zbrazëti ligjore tre vjet më vonë. Popullariteti i tij është gjithnjë në rritje.

Zbatimi i duhur i ligjit nevojitet sidomos për fuqizimin e rolit të transmetuesit publik, *Radio Televizionit Shqiptar* (RTSH), si dhe për të krijuar mundësinë që ai të përbushë misionin e vet. Roli i transmetuesit publik ka ardhur në zbehje, ndërsa stacionet televizive private kanë investuar vazhdimisht në punën e tyre. Reforma e RTSH ka mbetur në vend; akuzat që ai favorizon qeverinë kanë vazhduar. Drejtuesit aktualë më në fund kanë përpiluar një strategji për ta transformuar institucionin në një transmetues publik efikas. Megjithatë, financimi është ende një problem pa zgjidhje, sidomos me afrimin e dixhitalizimit.

Ende nuk është vendosur një sistem efikas vetë-rregullimi, megjithë disa përpjekje në këtë drejtim. Duke pasur parasysh mungesën e kontratave të punës për gazetarët dhe tregun e punës jashtëzakonisht të paqëndrueshëm, vetëcensura është më e përhapur sesa vetërregullimi. Për më tepër, mungesa e studimeve, monitorimeve, sondazheve të besueshme dhe mënyrave të tjera për të mbledhur të dhëna për median elektronike vazhdon të jetë pengesë për një analizë më të saktë të tregut të medias shqiptare.

B. Rekomandimet

1. REKOMANDIMET FILLESTARE NGA RAPORTI I 2005¹

Shumë nga rekomandimet e raportit fillestar janë përbushur, kryesisht në fushën e legjislacionit dhe shpërndarjen e reklamave dhe fondeve shtetërore. Organizatat ndërkombëtare kanë vazhduar mbështetjen e tyre për kërkimet, monitorimet dhe ndihmesën për legjislacionin. Edhe pse transmetuesi i shërbimit publik ka nisur një reformë serioze, është ende shumë herët për të vlerësuar se si janë përbushur rekomandimet për transmetuesit e shërbimit publik. Nuk pati progres për rritjen e transparencës së pronësisë së transmetuesve dhe në zbatimin e Kodit të Punës në sektorin e medias.

¹“Shqipëria” në Instituti i Shoqërisë së Hapur, *Televizioni në Europë: rregullimi, politikat dhe pavarësia*, Budapest, 2005 (më tej OSI/Shqipëria), f. 247–250.

1.1 Politikat

<i>Legjislacioni</i>	
<p>1. Qeveria duhet të ndërmarrë hapa për të plotësuar boshllëqet në legjislacionin e medias, veçanërisht në lidhje me teknologjitë dhe shërbimet e reja të transmetimit, duke iu referuar instrumenteve ndërkombëtare mbi konkurrencën dhe transmetimin dixhital.</p> <p>2. Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare duhet të vazhdojnë asistencën për qeverinë dhe parlamentin, si dhe për rregullatorin - Këshillin Kombëtar të Radios dhe Televizionit (KKRT) - për hartimin e legjislacionit të medias. Ata duhet të nxisin konsultimet me OJQ që veprojnë në fushën e medias së lirë dhe shoqatat e mediave profesionale, si pjesë e procesit të hartimit të ligjit.</p> <p>3. Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare duhet të vazhdojnë asistencën e tyre për organizmat që merren me zbatimin e ligjit mbi përmirësimin e zbatimit të legjislacionit të medias.</p>	<p>Këto rekomandime janë përmbushur pjesërisht. Ligji për Radion dhe Televizionin u ndryshua për të mbuluar dixhitalizimin dhe tashmë po rishikohet për ta përshtatur me legjislacionin e BE. Organizatat ndërkombëtare e mbështetën menjëherë reformën e autoriteteve rregullatore dhe atë të transmetuesit të shërbimit publik si dhe dhanë këshillat e tyre për legjislacionin. Kjo asistencë duhet të vazhdojë. Megjithatë, këshillimi i qeverisë me grupet vendase të interesit ka qenë sporadik dhe i bërë nën presion.</p>
<i>Debati Publik</i>	
<p>4. OJQ lokale që veprojnë në fushën e lirisë së shprehjes dhe të aksesit në informacion, si edhe organizatat që merren më gjerësisht me të drejtat civile, duhet të nxisin një debat publik mbi probleme të rëndësishme që lidhen me zhvillimin e medias në një frymë të hapur dhe të paanshme, duke rritur ndërgjegjësimin sesi media ndikon mbi qytetarët. Një iniciativë e tillë duhet të mbështetet fuqimisht nga institucionet ndërkombëtare dhe ato europiane, të tilla si Bashkimi Europian, OSBE dhe Këshilli i Europës.</p>	<p>Vetë media i ka sjellë çështjet e lidhura me të në qendër të debatit publik. Por ekziston ende nevoja për një debat më të pasur publik për tema të rëndësishme të lidhura me zhvillimin e medias. OJQ-të lokale janë në pozitën më të përshtatshme për ta realizuar këtë.</p>

<i>Studimet</i>	
<p>5. Qeveria duhet të nxisë analiza të hollësishme për sektorin e medias, duke i kushtuar një vëmendje të veçantë studimeve mbi audiencën. Për të siguruar pavarësinë e një studimi të tillë, qeveria duhet të funksionojë vetëm si një bashkëfinancues i punës së bërë nga institucione akademike, të vendit ose OJQ të huaja apo edhe institucione të tjera joshitetërore.</p> <p>6. Organizatat e shoqërisë civile duhet të nxisin qeverinë për të mbështetur një studim të tillë të pavarur në sektorin e medias.</p>	<p>Ky rekomanim nuk është plotësuar. Ende nuk ka një studim për shikueshmërinë, kështu që rekomandimi mbetet në fuqi.</p>
<i>Konsultimet</i>	
<p>7. Kur ndërmerr hapa që prekin median dhe merr në shqyrtim problemet që lidhen me të, Qeveria duhet të konsultohet me pronarët e medias, OJQ që veprojnë në fushën e lirisë së shtypit, shoqatat e medias profesionale, dhe komunitetin ndërkombëtar, dhe veçanërisht Këshillin e Europës.</p>	<p>Ky rekomandim nuk është përmbushur. E vënë nën presion, qeveria u këshillua me palët e interesuara për ndryshime në ligjet e medias. Megjithatë, ky këshillim u bë momentin e fundit dhe ishte një përjashtim.</p>
<i>Teknologjitë e reja</i>	
<p>8. Qeveria duhet të përgatisë një strategji afatgjatë për zhvillimin e medias që mund t'i paraprinte evolucionit të teknologjive të reja, duke përfshirë këtu internetin dhe transmetimin dixhital.</p> <p>9. Si një prioritet të saj Qeveria duhet t'i propozojë parlamentit amendime për Ligjin mbi Radion dhe Televizionin duke synuar rregullimin e transmetimit dixhital, në përputhje me standardet europiane dhe ndërkombëtare.</p>	<p>Rekomandimi i parë mbetet ende për t'u plotësuar. KKRT po harton një strategji për dixhitalizimin. Rekomandimi i dytë është përmbushur. Parlamenti e ndryshoi Ligjin për Radion dhe Televizionin për të përfshirë edhe masat për transmetimin dixhital, në përputhje me standartet ndërkombëtare.</p>

1.2 Autoritetet rregullatore (KKRT)

<i>Pavarësia</i>	
<p>10. Qeveria dhe parlamenti duhet të sigurojnë zbatimin e plotë të legjislacionit ekzistues, në mënyrë që të respektohet dhe të përforcohet pavarësia e autoritetit rregullator, Këshillit Kombëtar të Radio Televizionit (KKRT), në mënyrë të veçantë në lidhje me emërimin e anëtarëve të KKRT dhe përgatitjen e raportit vjetor të KKRT.</p>	<p>Rekomandimi është plotësuar. Edhe pse ngjalli mjaft polemika, formula e emërimit të anëtarëve të KKRT u ndryshua. Megjithë reformën e vazhdueshme në vitet e fundit, qeveria dhe parlamenti duhet ende të ndërmarrin ndryshime në legjislacion për të forcuar pavarësinë e rregullatorit.</p>

1.3 Transmetuesit publikë dhe privatë

<i>Shumëllojshmëria e medias</i>	
11. Qeveria dhe parlamenti duhet të konsolidojnë transparencën e medias nëpërmjet zbatimit të plotë të legjislacionit të medias, dhe nëpërmjet kontrolleve të rregullta mbi pronësinë dhe financimin e medias.	Nuk ka patur shumë progres për të hedhur dritë mbi pronësinë e transmetuesve. Qeveria dhe Parlamenti duhet të bëjnë më tepër për ta arritur këtë gjë. Kontrollat e pronësisë dhe financimit të mediave duhen kryer nga agjenci zbatimi më të fuqishme, më efikase dhe më të pavarura, si KKRT apo Policia Tatimore.
<i>Për të drejtat e gazetarëve</i>	
12. Qeveria duhet të marrë hapa të veçantë që Kodi i Punës të zbatohet nga organizatat e mediave dhe të mbikqyrë rregullisht zbatimin e tij. 13. Shoqatat e gazetarëve, me ndihmën edhe të aktorëve të tjerë të shoqërisë civile, duhet të kërkojnë zbatimin e kodit të Punës në kompanitë e mediave, dhe në mënyrë të veçantë negociatat kolektive. 14. Organizatat e shoqërisë civile duhet të mbështesin gazetarët edhe individualisht, kur të drejtat e tyre dhunohen nga pronarët e mediave, autoritetet shtetërore ose palë të tjera.	Këto rekomandime nuk janë përmbushur. Qeveria nuk ka ndërmarrë hapa për të forcuar zbatimin e Kodit të Punës. (Këto hapa do të përfshinin edhe forcimin e kapaciteteve të agjencive të zbatimit të ligjit, si Inspektoriati i Lartë i Punës dhe Policia Tatimore për të monitoruar rregullisht zbatimin e Kodit të Punës në të gjitha mediat.) Në të njëjtën kohë, shoqëria civile dhe shoqatat e gazetarëve kanë qenë të dobëta në kërkesën e tyre për zbatimin e Kodit në organizatat e mediave.
<i>Financimi</i>	
15. Qeveria duhet të krijojë një organizëm të pavarur që të jetë përgjegjës për transferimin e fondeve qeveritare tek operatorët e mediave, në përputhje me parimet dhe procedurat e parashtruara nga rekomandimet përkatëse të Këshillit të Europës. Procesi i transferimit të parave duhet të jetë i qartë dhe transparent.	Ky rekomandim është përmbushur. Qeveria ka krijuar Agjencinë e Prokurimeve Publike që boton një buletin javor të njoftimeve zyrtare, përfshirë reklamat shtetërore dhe njoftimet që më përpara botoheshin në gazeta. Megjithatë, ligji nuk është krejtësisht i qartë në përkufizimin e reklamës shtetërore dhe për pasojë ka nevojë për sqarim të mëtejshëm.
<i>Reklamat shtetërore</i>	
16. Qeveria duhet të ndërmarrë hapa të menjëhershme për të siguruar transferimin e paparagjykuar dhe jopolitik të parave nga reklamat shtetërore dhe të rrisë transparencën mbi transferimin e parave nga kjo reklamë.	Qeveria ka ndërmarrë hapa për të garantuar një shpërndarje objektive të reklamës shtetërore. Megjithatë, sistemi i shpërndarjes së reklamës shtetërore ka ende nevojë për përmirësim.

<i>Pavarësia</i>	
17. Qeveria duhet të investigojë rregullisht pohimet mbi dhunimet e lirisë dhe të pavarësisë së medias.	Qeveria nuk ka treguar gatishmëri të madhe për të hetuar dhunimet e lirisë së medias rregullisht. Në këtë mënyrë, ky rekomandim ende qëndron.
<i>Studime dhe monitorim</i>	
18. Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare duhet të monitorojnë dhe të raportojnë publikisht mbi dhunimet e pavarësisë së medias. 19. Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare duhet të asistojnë me studime dhe monitorim fusha të veçanta të aktivitetit të medias, të tilla si pavarësia, respektimi i ligjit dhe etika e medias.	Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare kanë vazhduar ta përmbushin rolin e tyre monitorues. Puna e tyre monitoruese dhe kërkimore është thelbësore dhe duhet të vazhdojë.

1.4 Transmetuesi publik (RTSH)

<i>Reforma e RTSH</i>	
<p>20. Qeveria duhet të mbështesë transformimin e Radio Televizionit Shqiptar (RTSH) në një transmetues të vërtetë të shërbimit publik, duke bërë të qarta rolet dhe përgjegjësitë dhe duke garantuar transparencën e administrimit.</p> <p>21. Shoqatat e gazetarëve dhe organizatat ndërqeveritare duhet të ndërmarrin hapat e duhura nga ana e tyre për të mbështetur transformimin e RTSH.</p> <p>22. Qeveria dhe OJQ të rëndësishme të këtij sektori duhet të përipiqen të sjellin të gjithë aktorët në një debat publik mbi të ardhmen e RTSH. Kjo duhet të përfshijë gazetarët e RTSH, drejtorët e mëparshëm dhe ata të tanishëm, autoritetin rregullator (KKRT), OJQ dhe komunitetin e gazetarëve në përgjithësi.</p> <p>23. Shoqëria civile duhet ta sjellë përpara vëmendjes së publikut shqetësimet mbi RTSH dhe të kërkojë zgjidhje nga organet kompetente. Në lidhje me TVSH, këto shqetësime përfshijnë, por nuk janë të kufizuara me, cilësinë e programit, transparencën e administrimit, efikasitetin e administrimit, dhe pavarësinë nga qeveria dhe grupet politike.</p>	<p>Menaxhimi i ri i RTSH duket se ka nisur një reformë serioze. Është ende shumë herët për të nxjerrë përfundime për strategjinë e tij, por mund të thuhet me siguri se ai do të ketë nevojë për asistencë financiare dhe teknike dhe do të duhet të bëjë një menaxhim të mençur dhe efikas të burimeve.</p> <p>Prandaj, rekomandimet nga raporti fillestar janë ende të vlefshme. Qeveria duhet të mbështesë reformën e RTSH dhe shoqatat e gazetarëve duhet të organizojnë debate publike dhe të ofrojnë përvojën e tyre për të ndihmuar këtë reformë. Cilësia e programit, transparenca e administratës, si dhe efikasiteti i menaxhimit duhet të jenë ndër temat që shoqëria civile duhet të ketë në vëmendje të saj.</p>
<i>Financimi</i>	
<p>24. Qeveria duhet ta njohë dhe ta bëjë të ditur të ardhurën nga tarifat e licensave. Kur kjo të kryhet, atëherë duhet të mendohet për të gjetur rrugët për të përmirësuar nivelin e pagesës së kësaj tarife.</p>	<p>Ky rekomandim nuk është përmbushur. Qeveria duhet ende të rrisë transparencën për të ardhurat nga taksa e aparatit.</p>
<i>Programacioni</i>	
<p>25. Administrimi dhe stafi i Radio Televizionit Shqiptar (TVSH) duhet të përmirësojë cilësinë e produksionit dhe të përcaktojë një strukturë programi që do të rriste interesin publik dhe do ta bënte më tërheqës këtë stacion televiziv.</p>	<p>Megjithë ndryshimet e fundit në RTSH, menaxhimi dhe stafi i stacionit duhet të përmirësojnë programacionin.</p>

1.5 Shoqëria civile

<i>Kodet e etikës</i>	
26. Shoqatat e gazetarëve duhet të përpilojnë kodet e etikës ose të amendojnë atë ekzistues, të rrisin ndërgjegjësimin për këto kode, dhe të promovojnë veprimin në përputhje me to.	Në shtator 2006, shoqatat e gazetarëve miratuan një kod etike për të gjitha mediat në vend. Megjithatë, kodi nuk është miratuar "zyrtarisht" nga ndonjë media dhe ende nuk ka ndonjë mekanizëm për ta zbatuar atë. Gazetarët janë të lirë të vendosin nëse duan ta respektojnë atë apo jo. Një sistem efikas vetërregullimi dhe një ambient i sigurt për gazetarët mbeten ende qëllime të largëta.
<i>Shoqatat e mediave</i>	
27. Shoqatat e mediave duhet të forcojnë në mënyrë të ndjeshme aftësitë për debat publik dhe ndërgjegjësimin e organizatave dhe shoqatave të mediave nëpërmjet një bashkëpunimi më të mirë dhe duke promovuar të drejtat e gazetarëve përballë pronarëve të mediave dhe qeverisë. 28. Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare duhet të ofrojnë eksperiencë dhe asistencë për konsolidimin e shoqatave të mediave.	Nuk ka pasur shumë përparim në këtë aspekt. Shoqatat e gazetarëve duhet të vazhdojnë të përmirësojnë kapacitetet e tyre. Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare, të cilat kanë asistuar procesin deri tani, duhet të vazhdojnë mbështetjen e tyre.

2. REKOMANDIMET E REJA SIPAS RAPORTIT TË 2008

2.1 Legjislacioni

Tëlevizioni dixhital

1. KKRT duhet të hartojë një Strategji Dixhitalizimi dhe pastaj të nisë procesin e licensimit dixhital.
2. Hartimi i Strategjisë duhet të miratohet pas një debati publik me palët e interesuara. Strategjia duhet të marrë parasysh tema të tilla si mbrojtjen e konsumatorit, investimet në platforma dixhitale të bëra tashmë në vend, si dhe pluralizmin dhe konkurrencën në media.

C. Përfundimet kryesore të monitorimit vijues

1. AMBIENTI I PËRGJITHSHËM I TRANSMETIMEVE

1.1 Zhvillimet kyçe në legjislacion dhe politika

Që nga koha e botimit të “Televizioni në Europë” në 2005, përvoja e Shqipërisë ka qenë e pasur në aspektin e legjislacionit dhe politikave për median, me debate të nxehta rreth të ardhmes së autoriteteve rregullatore, transparencës së financimeve në media, si dhe transmetimeve numerike. Përbërja e autoriteteve rregullatore është ndryshuar me ligj. Ndryshime të tjera ligjore përpiquen të zvogëlojnë varësinë ekonomike të medias elektronike nga reklamat shtetërore dhe për pasojë dhe nga abuzimet e mundshme.

Pas debatesh të gjata dhe të gjalla mes pronarëve të medias, deputetëve, rregullatorëve, RTSH dhe shoqatave të industrisë, Shqipëria po përgatitet për të legalizuar platformën e saj dixhitale, sipas Ligjit për Transmetimet Dixhitale.² Transmetimet dixhitale në platformat satelitore dhe tokësore janë zhvilluar me shpejtësi gjatë tre viteve të kaluara, duke arritur një depërtim të rëndësishëm. Pas gati katër vitesh transmetimi, platforma televizive dixhitale DigitAlb pretendonte se kishte 120,000 abonentë në fillim të 2006 në Shqipëri dhe te shqiptarët që jetojnë jashtë.³ Caktimi i ndikimit të ligjit te DigitAlb dhe te abonentët e tij do të jetë një test i mëtejshëm për autoritetin rregullator. Nga ana tjetër, mbetet për t’u parë nëse transmetuesit e tjerë, sidomos TVSH, do të jenë në gjendje të investojnë në dixhitalizimin dhe të konkurrojnë me DigitAlb.

TVSH vazhdon të mos e përmbushë misionin e saj. Drejtuesit e caktuar në fund të 2006 përballen me detyrën e vështirë e kthimit të stacionit në një operator me të vërtetë publik, edhe pse vuan nga një rënie e vazhdueshme e popullaritetit, ndërkohë që audienca e stacioneve private ka ardhur në rritje. Një hap tejet i vonuar në këtë drejtim u mor në gusht të vitit 2007, me hartimin e përbashkët të një strategjie për RTSH në erën dixhitale nga TVSH dhe Unioni Europian i Transmetimeve (EBU), me këshillimin e Divizionit të Medias së Këshillit të Europës.

1.2 Masat ligjore të BE

Shqipëria e ka miratuar pjesërisht legjislacionin dhe standartet europiane për median. Në vitin 1999, vendi firmosi dhe ratifikoi Konventën e Këshillit të Europës për Televizionin Ndërkufitar dhe Protokollin e tij Shtesë. Shumë nga masat e Ligjit për Radion dhe

² Ligji nr. 9742 i 28 maj 2007 në Transmetimet Numerike në Republikën e Shqipërisë (më tej Ligji për Transmetimet Numerike).

³ Sipas të dhënave nga DigitAlb (gjendet në <http://www.digitalb.tv/kompania/>, e parë në 31 korrik 2007).

Televizionin⁴ vijnë nga kjo marrëveshje dhe në një mënyrë përmbushin disa nga kërkesat e Direktivës Televizioni Pa Kufij (TVWF),⁵ si masat për sponsorizimet, reklamat, të drejtën e replikës dhe mbrojtjen e të miturve.

Legjislacioni shqiptar për median nuk ka përfshirë kërkesat e Direktivës TVWF për teleshtjete dhe transmetimin e veprave europiane. Ligji për Transmetimet Numerike paraqiti kërkesën që veprat europiane duhet të përbëjnë 50% të programacionit të një stacioni, duke lejuar që kjo përqindje të arrihet në mënyrë progresive. Megjithatë, respektimi i këtyre standarteve duhet ende të monitorohet, pasi ky ligj është ende mjaft i ri. Kishte një ide për të caktuar një grup pune të përbërë nga tre ekspertë të pavarur të medias, të cilët do të rishikonin Ligjin për Radion dhe Televizionin dhe do të propozonin ndryshime që do ta sillnin këtë ligj në linjë me ligjet e BE. Deri tani kjo nuk u realizua. Komisioni i Përhershëm Parlamentar për Median dhe Mjetet e Informimit Publik (më pas Komisioni Parlamentar i Medias) po e kryen këtë detyrë, por ritmi është i ngadaltë, duke pasur parasysh përparësitë e çështjeve të tjera në Parlament, më saktësisht reformën në drejtësi. Megjithatë, ka përpjekje për të reformuar legjislacionin e medias. Rregullatorët dhe ekspertë të Komisionit Parlamentar të Medias kanë paraqitur propozimet e tyre për ndryshime ligjore, por ende nuk është e qartë se cilat do të jenë hapat në vijim.⁶

Edhe pse nuk ka patur një monitorim të vazhdueshëm se si janë zbatuar këto masa, nuk ka patur ndonjë problem të veçantë.⁷ Nga ana tjetër, zbatimi i masave të tjera të frymëzuara nga legjislacioni i BE për median, ka qenë jo i kënaqshëm. Si në shumë sektorë të tjerë në Shqipëri, edhe industria e medias ka mungesë transparence dhe ligjet që garantojnë transparencën e pronësisë dhe financimit mbeten të vështira për t'u zbatuar. Kjo për shkak të mungesës së përgjithshme të transparencës në treg. Një hap përpara ishte një amendim në korrik 2006 të Ligjit për Radion dhe Televizionin që i ndalonte pronarët e mediave të merrnin pjesë në tendera publikë.⁸ Megjithatë, sërish, për shkak të mungesës së përgjithshme të transparencës dhe dhënies së ulët të përgjegjësisë si nga ana e medias, ashtu edhe nga ana e qeverisë, kjo masë ligjore mund të anashkalohej me lehtësi.

⁴ Ligji nr. 8410 i 30 shtatorit 1998 për Radion dhe Televizionin Publik dhe Privat në Republikën e Shqipërisë, i ndryshuar me Ligjin nr. 8657 i 31 korrikut 2000; Ligji nr. 8794 i 10 majit 2001; Ligji nr. 9016 i 20 shkurtit 2003; Ligji nr. 9124 i 29 korrikut 2003, dhe Ligji nr. 9677 i 13 janarit 2007 (më tej, Ligji i Radios dhe Televizionit).

⁵ Direktiva 97/36/EC e Parlamentit Europian dhe e Këshillit në 30 qershor 1997, e cila amendon Direktivën e Këshillit 89/552/EEC për koordinimin e disa masave të hartuara me ligj, rregullim apo veprim administrativ në shtetet anëtare në lidhje me ndërmarrjen e veprimtarive të transmetimit televiziv, *Gazeta Zyrtare e Bashkimit Europian*, L 202, 30 korrik 1997. Direktiva 2007/65/EC e Parlamentit Europian dhe e Këshillit në 11 dhjetor 2007, e cila amendon Direktivën e Këshillit 89/552/EEC për koordinimin disa masave të hartuara me ligj, rregullim apo veprim administrativ në shtetet anëtare në lidhje me ndërmarrjen e veprimtarive të transmetimit televiziv, *Gazeta Zyrtare e Bashkimit Europian*, L 332/27, 18 dhjetor 2007.

⁶ Intervistë me Vjollca Meçe, këshilltare pranë Kryetares së Parlamentit, Tiranë, 17 janar 2008.

⁷ Intervistë me Andrea Nathanailin, Drejtor Programacioni pranë KKRT, Tiranë, 6 korrik 2007.

⁸ Ligji i Radios dhe Televizionit, neni 20.

1.3 Tregu i transmetimeve

Stacionet televizive vazhdojnë të shtohen në numër dhe mund të argumentohet edhe që cilësia ka ardhur në rritje, por pa patur studime sistematike dhe të besueshme për shikueshmërinë, përqindja e vërtetë e tregut për çdo stacion mbetet e panjohur. Instituti i Sondazheve dhe Opinioneve, i cili më parë ka bërë përpjekje për të matur shikueshmërinë, ka nisur një përpjekje të re për studim shikueshmërie në vitin 2007. Megjithatë, është ende herët për të patur rezultate të qarta. Për shembull, Top Channel, një stacion që nuk ka patur licensë kombëtare deri në janar të 2008, mendohet se gëzon një përqindje mesatare shikueshmërie prej 70 përqind.⁹ Edhe pse nuk ka asnjë dyshim që stacioni është shumë i ndjekur, kjo shifër është një vlerësim i përafërt i ekspertëve dhe vëzhguesve, pa asnjë të dhënë zyrtare që ta mbështesë këtë. Stacionet e tjera më të ndjekura televizive mendohen se janë TV Klan, Vizion+, TV Koha, si dhe stacionet me lajme News24 dhe Alsat. Edhe pse TVSH ende ka mbulimin më të madh të territorit, “cilësia programore në ulje”¹⁰ ka sjellë humbjen e avantazhit të konkurrencës.

2. RREGULLIMI DHE LICENSIMI I SEKTORIT TË TELEVISIONIT

2.1 Autoritetet dhe korniza rregullatore

Deri në 2006, Ligji për Radion dhe Televizionin thoshte se KKRT ishte një organ i pavarur, i përbërë nga kryetari, nënkryetari dhe pesë anëtarë, të zgjedhur në bazë të përvojës dhe meritave në fushat sociale, ligjore, të arsimit dhe të medias. Presidenti i Republikës propozonte një kandidat, ndërsa gjashtë të tjerët propozoheshin nga Komisioni Parlamentar i Medias. Më pas Parlamenti zgjidhte anëtarët dhe kryetarin me votim me shumicë të thjeshtë.¹¹

Në shkurt 2006, qeveria propozoi një ndryshim ligjor që do të shkurtonte KKRT në pesë anëtarë dhe do të ndryshonte formulën e emërimit. Duke pretenduar se formula e përfaqësimit të balancuar në organin rregullator ishte e qartë që nuk funksiononte, qeveria propozoi një përfshirje më të gjerë të shoqërisë civile, shoqatave të medias, akademikëve dhe organizatave të tjera të ngjashme në procesin e emërimit. Propozimi ndezi një debat të gjallë dhe krijoi një klimë dyshimi mes palëve të interesuar, shumica e të cilëve mendonin se qeveria donte të vinte KKRT nën kontroll. Ndërkohë që të gjithë binin dakord se ekzistonte një nevojë e fortë për reformë, shumë të tjerë shprehën shqetësimin se ky propozim nuk garantonte ndonjë përmirësim: “Si anëtar i Komisionit Parlamentar të Medias, besoj se në këtë fushë duhen bërë ndryshime, por ta sjellësh këtë propozim fshehurazi, sidomos nga qeveria dhe sidomos kur po flasin për pushtetin e katërt që është media, kjo lë një shije të keqe.”¹²

⁹ A. Stefani, Të pavarurit, kali i Trojës në media, *Panorama*, 16 shkurt 2006, f. 17.

¹⁰ IREX, Media Sustainability Index 2006 – Shqipëria, IREX, Washington D.C., 2007, f. 6, Gjetet në website e IREX te http://www.irex.org/programs/MSI_EUR/2006/albania.asp (i parë në 1 gusht 2007) (më tej IREX, *MSI 2006 – Shqipëria*).

¹¹ OSI/Shqipëria, kapitulli për autoritetin rregullator, f. 194-199.

¹² N. Lesi, “A duhet të merremi me ligjin për mediat elektronike?”, *Koha Jonë*, 10 shkurt 2007, f. 3.

Përveç shqetësimit për përmbajtjen e amendamentit, shumë stacione televizive, shoqatat e gazetareve, përfaqësues të shoqërisë civile dhe ekspertë të medias kundërshtuan mungesën e debatit dhe këshillimit përpara paraqitjes së amendamenteve në Parlament. Për pasojë, Komisioni Parlamentar i Medias ftoi pronarët dhe drejtorët e mediave më të rëndësishme, si dhe kryetarët e shoqatave të gazetareve, juristë dhe përfaqësues të shoqërisë civile që të paraqisnin propozimet e tyre.

Ligji i tanishëm u miratua në parlament në maj 2006, pas një debati të nxehtë. Edhe pasi Presidenti vuri veton dhe e ktheu ligjin, ai u miratua sërish në qershor 2006 dhe u bë i detyrueshëm. Ideja e qeverisë për të shkurtuar anëtarët e KKRT në pesë anëtarë u pranua, me kusht që shoqatat dhe grupet e mëposhtme mund të propozojnë të paktën katër kandidatë për secilin anëtar:¹³

- shoqatat dhe grupimet e mediave elektronike,
- shoqatat e medias së shkruar,
- universitetet dhe shoqatat e inxhinierisë elektrike dhe elektronike,
- shoqatat e juristëve, fakultetet e Ligjit dhe Dhoma Kombëtare e Avokatëve,
- partitë parlamentare.

Nga këta kandidatë, Komisioni i Medias duhet të përzgjedhë jo më shumë se dy kandidatë për çdo post dhe ua propozon ato Parlamentit për votimin përfundimtar.¹⁴ Ligji i ndryshuar thotë gjithashtu se kandidatët me grada shkencore janë të parapëlqyer dhe se këto grada janë të detyruara për kandidatët e nominuar nga universitetet dhe nga shoqatat e inxhinierisë elektrike dhe elektronike.¹⁵

Ligji i ndryshuar për Radion dhe Televizionin gjithashtu ngushtoi kriteret për zgjedhje si anëtar i KKRT. Për shembull, anëtarët e partive ose shoqatave politike, ose personat që kanë qenë apo kanë konkurruar për postin e kryebashkiakut ose për deputet, apo që kanë qenë anëtarë të Këshillit të Ministrave apo prefektë në dy mandatet e fundit, nuk mund të zgjidhen.¹⁶ Ky ndryshim bënte pjesë në shndërrimin e KKRT në një organ më profesional.

Debati që pasoi zgjedhjen e anëtarëve të KKRT sipas formulës së re ishte akoma më i nderur. Anëtarët e rinj u emëruan në 29 korrik 2006 gjatë sesionit përfundimtar të Parlamentit para pushimeve verore. Deputetët e opozitës refuzuan të votonin. Emërimi i anëtarëve të KKRT, së bashku me ata të Këshillit Drejtues të TVSH, erdhi në një kohë kur kriza midis shumicës dhe politikaneve të opozitës kishte arritur kulmin. Arsyeja për këtë përplasje ishte mosmarrëveshja për ndryshimet në ligjin e transmetimeve dhe për reformën elektorale, e cila është ende në proces në Shqipëri. Por në verën e 2006, të gjitha këto çështje ishin veçanërisht

¹³ Ligji nr. 9531 i cili amendon Ligjin e Radios dhe Televizionit me kapitullin Për Radion dhe Televizionin Publik dhe Privat, 11 maj 2006, *Fletorja Zyrtare*, nr. 65, 2006, neni 2, paragrafi 1.

¹⁴ *Ibid.*, paragrafi 2.

¹⁵ *Ibid.*, paragrafi 3 dhe 4.

¹⁶ *Ibid.*, neni 4.

polemizuese duke pasur parasysh që po afroheshin zgjedhjet lokale të shkurtit të 2007. Kur palët në parlament arritën marrëveshjen në 30 korrik 2006, ajo marrëveshje përfshinte edhe angazhimin për ta kthyer sërish numrin e anëtarëve të KKRT në shtatë dhe se dy anëtarët shtesë do të emëroheshin nga deputetët e opozitës nga kandidatët e shoqërisë civile.¹⁷

Megjithatë, në vend që të rritej, anëtarësia e KKRT u ul në katër anëtarë pas dorëheqjes së kryetarit Ledi Bianku në qershor 2007. Derisa vendet bosh u plotësuan në shtator 2007, KKRT ka marrë vetëm vendime që nuk kërkonin një shumicë. Kjo gjë pengoi punën e saj.

Ndërkohë, në një klimë dyshimi dhe kritikash nga politikanët e opozitës dhe nga disa stacione televizive që pretendonin se KKRT ishte ende një organ i politizuar, rregullatori ka kryer një reformë të brendshme. Në dhjetor 2006, parlamenti miratoi një rishikim të skemës administrative që e rriste stafin e KKRT nga 32 në 48,¹⁸ si dhe ristrukturonte departamentet e saj, duke theksuar përmirësimin e monitorimit si të piraterisë së sinjalit dhe të mbulimit territorial të medias elektronike. Gjithashtu skema propozonte të krijonte një njësi të marrëdhënive publike për të përmirësuar transparencën e rregullatorit. Reforma më e ndjeshme kishte të bënte me rritjen e departamentit të programacionit nga gjashtë anëtarë në 16, për të përmirësuar përmbajtjen e medias elektronike. Kur këto ndryshime të përfundojnë, departamenti pritet të jetë në gjendje të monitorojë edicionet informative përditë, si dhe reklamat, problemet etike dhe çështje të tjera që KKRT nuk i ka mbuluar më parë.¹⁹

Gjithashtu plani propozoi ndryshime në këshillin e ankesave të KKRT, një organ këshillimor, përgjegjës për trajtimin e aspekteve morale dhe etike të programeve. Megjithatë, vendimet e tij nuk kanë forcë ligjore.²⁰ Me planet për reformë, ky organ është ndryshuar në Këshill Etike. I përbërë nga tre anëtarë si më parë, të cilët janë ekspertë të medias të emëruar nga rregullatori, Këshilli i Etikës është përgjegjës për ndërgjegjësimin e publikut për normat etike dhe shkeljet në programe: “Ky vizion lind nga koncepti që institucionet jo vetëm duhet të ndjekin preferencat e publikut në lidhje me aspektet etike në media; me profesionalizëm dhe gjykim të specializuar ato duhet të udhëheqin shoqërinë drejt standarteve më të larta.”²¹

Në këtë mënyrë, Këshilli i Etikës pritet të marrë një rol më aktiv sesa thjesht të pranojë ankesa nga publiku. Megjithatë, është ende herët për të vlerësuar impaktin e këtyre ndryshimeve, pasi Këshilli u krijua në qershor 2007 dhe sapo e ka nisur veprimtarinë e tij. Plani i reformës është në fazën përfundimtare të zbatimit.²²

¹⁷ Marrëveshja e 30 korrikut 2006, i përmendur në D. Ndrenika, “Arrihet marrëveshja PD–PS; plotësohen kërkesat e opozitës”, *Shekulli*, 31 gusht 2006, f. 3.

¹⁸ KKRT, Relacioni Shpjegues për Parlamentin, i marrë nga KKRT.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ OSI/Shqipëria, kapitulli për autoritetin rregullator, f. 194–199.

²¹ KKRT, *Raport Vjetor në Kuvendin e Shqipërisë 2006*, gjendet në <http://www.kkrt.gov.al/images/stories/kkrt/files/Raporti-Perfundimtar-2006.zip>

(i parë në 15 korrik 2007) (më tej KKRT, Raporti Vjetor 2006).

²² Intervistë me Elona Kana, Drejtoreshë e Departamentit Juridik dhe të Licensave pranë KKRT, Tiranë, 18 janar 2008.

2.2 Sistemi i licensimit

Reforma e KKRT nuk pati pasoja për sistemin e dhënies së licensave të transmetimit. Ndryshimi i vetëm ka të bëjë me fuqinë për të dhënë licensa për transmetime numerike, një ligj ky që u miratua në qershor 2007, por mbetet ende për t'u zbatuar.²³

Përsa i përket licensimeve, dy nga vendimet e KKRT kanë ngjallur polemika në tre vitet e fundit: një kishte të bënte me dhënien e një license transmetimi një stacioni televiziv lokal dhe tjetri për heqjen e antenave të transmetimit të disa stacioneve televizive.

Në mes të prillit 2007, KKRT njoftoi për një inspektim të spektrit të frekuencave në të gjithë vendin. Mediat elektronike që operonin pa licensa u njoftuan se duhej të ndërprisnin transmetimet.²⁴ Sipas ish-kryetarit të KKRT, Ledi Bianku, ky pastrim i spektrit kishte për qëllim të mundësonte zbatimin e Planit të Frekuencave, duke fuqizuar kështu konkurrencën midis operatorëve ekzistues para fillimit të transmetimeve dixhitale.²⁵ Në 9 Maj 2007, KKRT vendosi të hiqte antenat e paautorizuara të transmetimit në disa qytete. Këto antena i përkisnin Top Channel TV, Vizion Plus TV, Telesport dhe TV Koha, të cilat e akuzuan rregullatorin se po merrte vendime politike dhe se po i hiqte antenat për shkak të qëndrimit kritik të këtyre televizioneve kundër qeverisë.

KKRT u përgjigj se inspektimi ishte lajmëruar para shtatë muajsh, në përputhje me kriteret ligjore të licensimit.²⁶ Bianku përsëriti se rregullatori ishte i detyruar të zbatonte planin kombëtar të frekuencave për të bërë vend për një transmetues të ri kombëtar dhe për lançimin e transmetimeve numerike.²⁷ Në fakt, një muaj pas këtij vendimi, KKRT njoftoi për një tender për një stacion televiziv të katërt kombëtar.²⁸ Top Channel dhe Vizion Plus aplikuan për licensën e re kombëtare dhe në 21 janar 2008 Top Channel u bë stacioni i katërt televiziv privat kombëtar.

²³ OSI/Shqipëria, kapitulli për autoritetin rregullator, f. 194–199.

²⁴ KKRT, Njoftim për Shtyp “Inspektimi i Gjithë Spektrit të Frekuencave në Shqipëri,” gjendet në <http://www.kkrt.gov.al/content/view/26/1/> (i parë në 15 qershor 2007).

²⁵ Studimi i vitit 2002 i KKRT për planin e frekuencave për televizionin analog u rifikësua në 2007 sipas rishpërndarjes së frekuencave sipas vendimeve të Konferencës Rajonale të Radiokomunikacioneve në 2006 (RRC-06).

²⁶ Njoftim për shtyp i KKRT, “KKRT do të plotësojë Planin e Inspektimit të Spektrit,” 10 maj 2007, Gjendet në <http://www.kkrt.gov.al/content/view/33/> (parë në 10 qershor 2007); shih gjithashtu: Intervistë e pabotuar me Ledi Biankun, Kryetar i KKRT, gjendet në <http://www.kkrt.gov.al/content/view/33/1/> (parë në 10 qershor 2007). (Bëhet fjalë për një intervistë që një gazetë shqiptare zhvilloi me kryetarin e KKRT dhe më vonë nuk u botua. KKRT e botoi intervistën në faqen e saj të Internetit).

²⁷ Ibid.

²⁸ Njoftim për shtyp i KKRT, gjendet në <http://www.kkrt.gov.al/content/view/31/1/> (parë në 10 qershor 2007).

Paralelisht me këtë tender, KKRT rinisi fushatën e heqjes së antenave të paligjshme në tetor 2007 në Elbasan dhe Korçë. Në Gjirokastrë KKRT gjithashtu konfiskoi antenat dhe pajisjet e disa kanaleve televizive greke që po transmetonin pa licenca në jug të vendit.²⁹

Saga e antenave televizive u parapri nga një debat tjetër që lidhej me dhënien e një license transmetimi një stacioni lajmesh të vendosur në Tiranë. KKRT, me anëtarësinë e mëparshme, e kishte ngrirë procesin e licensimit për Tiranën dhe Durrësin në maj 2003.³⁰ Në 17 qershor 2006, KKRT vendosi të ngrinte procesin e licensimit në të gjithë vendin.³¹ Të dyja vendimet niseshin nga kaosi që kishte pushtuar spektrin e frekuencave, sidomos përreth kryeqytetit, si dhe nga mungesa e planit kombëtar të frekuencave.³² KKRT e tanishme tha se asnjë nga këto vendime nuk kishte bazë ligjore,³³ e kundërta, ato ishin “absurde” dhe “diskriminuese,” pasi KKRT e mëparshme kishte dhënë licenca në zona ku vetë kishte ndaluar licensimin e stacioneve televizive.³⁴ Kështu, KKRT i dha fund ngrirjes së licensave dhe hapi dritën e gjelbër për licensimin e 21 operatorëve të rinj, ndër të cilët shtatë stacione televizive lokale, 12 televizione kabllorë dhe dy radio lokale në 2006 dhe në fillim të 2007.³⁵

Vendimi më i diskutueshëm lidhej me Ora TV, një kanal që transmeton vetëm lajme. Disa palë, përfshirë edhe stacione të tjerë televizivë, gazetarë dhe politikanë të opozitës thanë se Ora TV nuk duhej të kishte marrë licensë. Zëri më kritik ishte ai i News24 TV, stacion lajmesh nga më të ndjekurit, i cili pretendoi se KKRT kishte shkëlur ligjin duke licensuar një kompani që nuk e kishte kapitalin e nevojshëm për të hapur një televizion. Kjo sepse Ora sh.p.k., kompania që zotëron Ora TV, pranoi se kishte një kapital prej ALL 100,000 (€8,160), ndërsa minimumi i kërkuar nga rregullatori ishte një garanci prej ALL 25 milion (€2,040,000).³⁶

Për më tepër, News24 TV aludoi se Ora TV kishte konflikt interesi, pasi Ilda Prifti, pronarja e Ora sh.p.k.,³⁷ ishte kushërira e Alba Ginës, e cila zotëron 40 përqind të kompanisë që zotëron TV Klan, televizion kombëtar, sipas artikujve në shtyp.³⁸ Ligji ndalon pronarët e një transmetuesi kombëtar të zotërojnë aksione drejtpërdrejt ose tërthorazi në një transmetues tjetër.³⁹ Në këtë rast nuk kishte shkelje të dukshme të ligjit, pasi pronarët ishin individë të ndryshëm. Megjithatë, kritikët theksuan faktin që Prifti, e cila ishte 18 vjeç kur Ora TV mori licensën, nuk i kishte përvojën profesionale dhe kapitalin për të krijuar një kanal televiziv dhe

²⁹ Njoftimet për shtyp të KKRT, tetor 2007, gjenden në <http://www.kkrt.gov.al/content/archivecategory/2007/10/1/> (parë në 24 janar 2008).

³⁰ Vendimi nr.143 i KKRT, cituar në Raportin Vjetor të KKRT 2006, f.6.

³¹ Vendimi nr. 501 i KKRT, cituar në Raportin Vjetor të KKRT 2006, f.6.

³² Intervistë me ish-kryetarin e KKRT, Sefedin Çela, “Të gjitha gabimet e Blankut dhe Dodës për licensën e re”, *Gazeta Shqiptare*, 25 dhjetor 2006, f. 7.

³³ Raporti Vjetor i KKRT 2006, f. 7.

³⁴ *Ibid.*, f.8.

³⁵ *Ibid.*, f.15.

³⁶ *Ibid.*

³⁷ Informacion i marrë nga autori prej KKRT, Departamenti Juridik dhe i Licensave, 13 korrik 2007.

³⁸ *Ibid.*

³⁹ OSI/Shqipëria, sektori mbi transmetuesit privatë, f. 226.

ishite thjesht një kukull që fshihte pronarët e vërtetë.⁴⁰ Pas ankesave të bëra nga News24 TV, Prokuroria e Përgjithshme nisi një hetim për këtë çështje në dhjetor 2006. Duke këmbëngulur se vendimi i saj ishte në përputhje të plotë me ligjin, KKRT pretendoi se ajo ishte këshilluar edhe me Autoritetin për Konkurrencën dhe Zyrën e Regjistrimit Tregtar.⁴¹

Sipas ligjit të transmetimeve, KKRT është përgjegjëse për dhënien e licensave për transmetimet numerike. Ligji bën dallimin midis tre lloj licensave: për siguruesit e shërbimit, për operatorët e rrjetit dhe për siguruesit e përmbytjes.

Licensat për rrjetet numerike tokësore ndahen si më poshtë:

- *kombëtare* (e vlefshme për dhjetë vjet) kur mbulojnë jo më pak se 80 përqind të vendit,
- *rajonale* (e vlefshme për tetë vjet) kur mbulojnë deri në katër njësi administrative në kufi gjeografikë me njëra-tjetrën,
- *lokale* (e vlefshme për tetë vjet) kur mbulojnë vetëm një njësi administrative.⁴²

KKRT duhet të japë licensat në përputhje të plotë me Planin e Frekuencave të miratuar nga RRC-06. Nëse një operator dixhital planifikon të ndërtojë një rrjet duke përdorur një frekuencë që është e zënë nga një operator analog, atëherë KKRT duhet t'i japë një frekuencë tjetër operatorit analog dhe të mbulojë shpenzimet e transfertës. Nëse rregullatori nuk mund t'i mbulojë këto shpenzime, kostot duhen mbuluar edhe nga operatori dixhital.⁴³

Ligji i detyron operatorët analogë të vazhdojnë të transmetojnë derisa përqindja e familjeve që ndjekin transmetimet analoge të bjerë poshtë 10 përqind të tërë zonës së transmetimit. Nga ana tjetër, RTSH ka të drejtën të përdorë dy nga shtatë frekuencat kombëtare të caktuara nga RRC-06 për përdorim dixhital për Shqipërinë.

KKRT është gjithashtu përgjegjëse për licensimin e siguruesve të përmbytjes.⁴⁴ Licensat mund t'u jepen transmetuesve për të transmetuar ose një program televiziv apo radiofonik, ose një "buqetë" programesh. Çdo shërbim programi gjithashtu duhet të licensohet nga KKRT, e cila përcakton kriteret dhe kushtet për programet si dhe të drejtat dhe detyrimet e të licensuarit. Në këtë kuadër, transmetuesit ekzistues analogë mund të konsiderohen tashmë të licensuar si sigurues të përmbytjes derisa sinjali analog të fiket.

Ligji gjithashtu vendos disa detyrime për operatorët e rrjeteve numerike. Ato duhet të ofrojnë të paktën 50 përqind të shërbimeve të tyre falas, ndërsa transmetuesi i shërbimit publik nuk mund të kërkojë pagesë për ndonjë program të vetin.

⁴⁰ Gazmend Janku, "Prokuroria nis hetimin për skandalin e licensës në KKRT," *Gazeta Shqiptare*, 24 dhjetor 2006, f. 10.

⁴¹ Raporti Vjetor i KKRT 2006, f. 18.

⁴² Ligji i Transmetimeve Numerike, neni 3.

⁴³ *Ibid.*, neni 3.

⁴⁴ *Ibid.*, neni 5.

Edhe pse KKRT ende nuk ka nisur të japë licensa numerike, i ka vendosur tashmë kriteret për dhënien e licensave për operatorët e rrjetit.⁴⁵ Këto kriteret kërkojnë një kapital minimal prej ALL 1 bilion (Lek), ose €8.17 milionë, për licensë kombëtare, ose ALL 400 milionë (€3.27 milionë) për një licensë rajonale, si dhe ALL 100 milionë (€817,000) për një licensë lokale. Përveç kësaj, transmetuesit numerikë duhet të përmbushin disa kërkesa të tjera, përfshirë këtu korrektësinë dhe pavarësinë editoriale në shërbimet e tyre të lajmeve dhe ato informative.

Në pamje të parë, kriteret e licensimit duken të drejta dhe në ndihmë të publikut, sidomos përse i përket theksit për të zgjedhur standarde jo-ekskluzive, transparencës së kostove dhe zgjedhjes së larmishme të përmbajtjes. Rregullatori ka fuqinë të mbikqyrë kriteret e licensimit dhe të zgjedhë të licensuarit. Normalisht kjo kërkon një autoritet të pavarur, të fuqishëm dhe profesional. Fatkeqësisht, megjithë progresin e bërë, KKRT ende duhet të provojë që i meriton plotësisht këto epitete.

Edhe pse procesi i licensimit dixhital ende duhet të fillojë, televizioni dixhital ka mbërritur në Shqipëri kur DigitAlb nisi transmetimet në 15 korrik 2004, megjithë kundërshtimin e fortë si nga autoriteti rregullator, ashtu edhe nga stacionet e tjera televizive. DigitAlb është në transmetim për gati katër vjet tashmë, duke pasur një numër gjithnjë në rritje abonentësh: 120,000 në fillim të 2006, sipas shifrave më të fundit që disponohen.⁴⁶ Kompania ka deklaruar që numri i abonentëve është rritur që atëherë. Deri në 2006 DigitAlb mbulonte me sinjal Shqipërinë Perëndimore, nga Shkodra në veri deri në Vlorë në jug.⁴⁷ Për momentin, kompania pretendon se mbulon të gjithë vendin.⁴⁸ Megjithatë, sipas ligjit për transmetimet numerike, veprimtaria e saj mund të bëhet problematike pasi mbulimi me sinjal nga kompania do të kërkonte katër licensa kombëtare, ndërkohë që ligji thotë se asnjë operator nuk mund të marrë më shumë se një licensë kombëtare. DigitAlb ofron një buqetë tokësore me 38 kanale tematike dhe të përgjithshme, si dhe me dy stacione radiofonike. Për të qenë në rregull me ligjin, stacioni do të duhej të shkurtonte në mënyrë drastike numrin e kanaleve të ofruara. Kjo do të jetë akoma më e ndërlikuar pasi tashmë DigitAlb ka një numër të rëndësishëm klientësh dhe shumë pak kompani duket se kanë interes për të hyrë në këtë sektor të ri dhe mjaft të kushtueshëm.

Në fakt, debatet që paraprindë miratimin e ligjit u përqendruan në pasojat që ai do të kishte në tregun ekzistues, ku DigitAlb është kthyer në një lojtar të suksesshëm. Përfaqësuesit e DigitAlb këmbëngulën që ata nuk kërkonin gjë tjetër veçse legalizimin e veprimtarisë së tyre, pa u dashur t'ia nisnin nga zeroja.⁴⁹ Qeveria e paraqiti ligjin në parlament në shkurt 2007, në një kohë kur parlamenti kishte miratuar – në bashkëpunim me Këshillin e Europës – një plan veprimi për të rishikuar legjislacionin e medias dhe për të hartuar një ligj për transmetimet numerike deri në fund të vitit. Pronarët dhe drejtorët e medias protestuan faktin që nuk ishin këshilluar për një ligj kaq të rëndësishëm. Për më tepër, pas disa seancave dëgjimore me palët

⁴⁵ Kriteret e KKRT për licensimin numerik.

⁴⁶ Faqja e DigitAlb në Internet, gjendet në <http://www.digitalb.tv/kompania/> (parë në 12 mars 2008).

⁴⁷ Intervistë me Altin Petre, Menaxher IT i DigitAlb, Tiranë, 16 maj 2006.

⁴⁸ Faqja në Internet e DigitAlb, <http://www.digitalb.al/kompania.php> (parë në 17 mars 2008).

⁴⁹ Minutat e Mbledhjes së Komisionit Parlamentar të Medias, 20 prill 2007, gjendet në <http://www.parlament.al/dokumenti.asp?id=2351&kujam=Komisioni> (parë në 18 tetor 2007).

e interesuara dhe pas marrjes së komenteve dhe sugjerimeve nga Organizata për Sigurim dhe Bashkëpunim në Europë (OSBE), Këshilli i Europës dhe Komisioni Europian, shumica qeverisëse e miratoi ligjin pa miratimin e pakicës, e cila nuk pranoi të votonte. Debati për amendamentet e ligjit nuk u përqendrua shumë në qëllimin dhe pasojat e tyre, gjë që ngre pikëpyetje se me sa efikasitet do të zbatohet ky ligj.

Ligji nuk specifikon një datë për fikjen e sinjalit analog, edhe pse i detyron transmetuesit që programet e tyre të gjenden si në sinjalin analog, ashtu edhe në atë numerik, derisa sinjali numerik të arrijë në më shumë se 90 përqind të zonës së licensuar. Kjo masë mund të nxisë siguruesit e shërbimit dhe operatorët e rrjetit të përshpejtojnë procesin e dixhitalizimit, por nga ana tjetër, transmetuesit do të kenë kosto më të larta gjatë periudhës së transmetimit simultan. Për më tepër, do të jetë e vështirë të përshpejtohet procesi i dixhitalizimit pa ndihma nga shteti për dekoderat.

Që nga miratimi i ligjit, KKRT është këshilluar me DigitAlb për kriteret e licensimit. KKRT është ndihmuar nga OSBE për të hartuar Strategjinë për Kalimin në Transmetime Numerike. Proces i licensimit dixhital mbetet i ngrirë derisa të miratohet Strategjia, e cila duhet ende të përfundohet dhe të botohet. Ajo duhet të marrë parasysh edhe rolin e DigitAlb.

3. RREGULLIMI DHE MENAXHIMI I TRANSMETUESIT TELEVIZIV TË SHËRBIMIT PUBLIK

3.1 Legjislacioni dhe politikat për transmetuesin publik

Amendamentet e 2006 për Ligjin e Radios dhe Televizionit, i cili rregullon RTSH, patën pasoja në rregullimin e transmetuesit të shërbimit publik. Megjithatë, masat kryesore për misionin publik të stacionit dhe për përbajtjen janë të njëjtat.

Legjislacioni i ri për transmetimin dixhital i jep një rol të veçantë RTSH. Dy nga shtatë frekuencat kombëtare që i janë caktuar Shqipërisë deri në 2015 i rezervohen RTSH. KKRT i ka rekomanduar RTSH që kanalën e dytë ta transmetojë drejtpërdrejt në mënyrë dixhitale.⁵⁰ Në fakt, në korrik 2007, TVSH përgatiti një plan reforme në bashkëpunim me Unionin Europian të Transferimit (EBU), i cili përqendrohet në kalimin në dixhitalizim. Është ende herët për të parashikuar nëse kjo strategji do të jetë e mundur dhe e suksesshme. Është e sigurt që do të nevojitet mbështetje të bollshme financiare, si dhe një zbatim i rreptë dhe energjik nga TVSH.

3.2 Struktura qeverisëse e transmetuesit publik

Këshilli Drejtues mbetet organi më i lartë i RTSH. Deri në korrik 2006, ai përbëhej nga 15 anëtarë, të caktuar nga parlamenti për një periudhë pesë-vjeçare, me mundësinë për t'u

⁵⁰ Raporti Vjetor i KKRT 2006, f. 21.

rizgjedhur pas një periudhe pushimi tre-vjeçar. Anëtarët duhej të zgjidheshin ndër personalitete të njohura nga fushat e kulturës, artit, kinemasë, gazetarisë, ligjit, ekonomisë, medias, marrëdhënieve publike, marrëdhënieve ndërkombëtare, universiteteve dhe Akademisë së Shkencave. Me këtë formulë, anëtarët propozoheshin në numër të barabartë nga shumica qeverisëse, opozita dhe shoqëria civile. Opozita e atëhershme mendonte se kjo formulë çenonte pavarësinë e institucionit, duke argumentuar se në fakt përfaqësuesit e shoqërisë civile mbështesnin shumicën parlamentare. Është e vështirë të vlerësohet nëse kjo ishte e vërtetë. Mbështetësit e kësaj formule paraqitën argumentin se e kundërta ishte e vërtetë: kjo ishte e vetmja mënyrë për të garantuar elementin e domosdoshëm të shoqërisë civile në anëtarësinë e institucionit publik.

Shumica e tanishme qeverisëse paraqiti një ndryshim të ligjit në shkurt 2006 që kishte për qëllim të ndryshonte formulën dhe përbërjen si të KKRT, ashtu edhe të Këshillit Drejtues të RTSH, në mënyrë që organet qeverisëse të RTSH t'i bënin ballë politizimit. Ish-Kryetari i Këshillit Drejtues, Kiço Blushi, shpjegoi: “Nuk jemi ne ata që vendosin, por ata, kryetarët e partive, që duan që drejtorët dhe anëtarët e këshillit të sillen si kukulla pa dinjitet, të cilët kontrollohen me lehtësi nëpërmjet celularëve.”⁵¹ Pas një debati të zgjatur dhe të nxehtë, amendamentet u miratuan në korrik 2006, megjithë protestat e opozitës.

Sipas ligjit të ndryshuar, anëtarët e Këshillit Drejtues u reduktuan nga 15 në shtatë.

Logjika dhe procedura e emërimit janë të ngjashme me ato për KKRT. Shoqatat dhe grupet e mëposhtme mund të propozojnë të paktën katër kandidatë për secilin anëtar të Këshillit Drejtues:⁵²

- Shoqatat e medias elektronike dhe të shkruar,
- Universiteti i Tiranës,
- Shoqatat e inxhinierisë elektrike dhe elektronike,
- Shoqatat e juristëve, akademikëve të ligjit, si dhe Dhoma Kombëtare e Avokatëve,
- Grupet parlamentare,
- OJQ që merren me të drejtat e njeriut dhe të të miturve,
- borde këshillimi të Qendrës Kombëtare të Kinematografisë dhe Lidhjes së Shkrimtarëve.

Komisioni Parlamentar i Medias ka detyrën e përzgjedhjes deri në dy kandidatë për secilin post.⁵³ Preferohen kandidatët me grada shkencore. Grada të tilla janë të detyruara për kandidatët e propozuar nga universiteti dhe shoqatat e inxhinierisë elektrike dhe elektronike.⁵⁴ Në mënyrë që të garantohet vazhdimësia, kryetari dhe tre anëtarë zgjidhen për një mandat pesë-vjeçar, ndërsa tre të tjerët zgjidhen për një mandat tre vjet e gjysmë.⁵⁵

⁵¹ Kiço Blushi, “Televizioni që ka mbetur peng i partive”, *Standard*, 17 mars 2006, f. 23.

⁵² Ligji nr. 9531, 11 maj 2006, *Fletorja Zyrtare*, 65, 2006, Art. 2, paragraf 1.

⁵³ *Ibid.*, paragraf 2.

⁵⁴ *Ibid.*, paragrafët 3 & 4.

⁵⁵ *Ibid.*, neni 9.

